

Przedmiotowy system oceniania

– klasa II

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:	
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra
Dział III. RÓŻNORODNOŚĆ ORGANIZMÓW (cd.)			
III.4. Królestwo roślin			
<ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne cechy roślin • określa podstawowe czynności życiowe roślin • rozpoznaje rośliny zarodnikowe i nasienne • określa środowisko występowania mchów i paprotników • podaje przykłady mchów i paprotników • podaje przykłady form życiowych roślin nasiennych • wyróżnia rośliny nagonasienne i okrytonasienne • podaje przykłady obu grup roślin • wymienia organy rośliny: korzeń, łodygę, liść i kwiat • określa podstawowe funkcje organów roślin • rozróżnia podstawowe systemy korzeniowe • wymienia główne funkcje korzenia • wymienia podstawowe funkcje łodygi • rozpoznaje rośliny o łodydze zielonej i zdrewniałej, nadziemnej i podziemnej • określa podstawowe funkcje liścia • przedstawia budowę zewnętrzną liścia • rozróżnia niektóre gatunki polskich drzew • przedstawia budowę kwiatu • określa, że słupek i pręciki są organami rozmnażania płciowego • wyjaśnia, na czym polega zapylenie i zapłodnienie • przedstawia budowę nasienia • wymienia warunki niezbędne do kiełkowania 	<ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia plechowce i organowce • podaje przykłady glonów występujących w różnych środowiskach • przedstawia znaczenie glonów • wymienia charakterystyczne cechy mchów i paprotników • wymienia tkanki budujące organy roślinne • rozpoznaje okazy roślin nagonasiennych i okrytonasiennych • przedstawia wyniki samodzielnej obserwacji • rozpoznaje i opisuje główne strefy korzenia • wnioskuje, że korzeń wydłuża się w strefie wzrostu • wyjaśnia, co stanowi pęd rośliny • wyróżnia cechy liścia przystosowujące go do fotosyntezy • rozpoznaje liście pojedyncze i złożone • uzasadnia, że igły roślin nagonasiennych są liśćmi • przedstawia funkcje poszczególnych elementów kwiatu • rozróżnia rośliny wiatropylne i owadopylne • wymienia główne etapy rozwoju rośliny • rozpoznaje podstawowe rodzaje owoców • podaje przykłady roślin rozsiewanych przez wiatr i zwierzęta • dostrzega różnice między nasionami roślin nagonasiennych i okrytonasiennych • uzasadnia istotną rolę roślin w przyrodzie 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje fotosyntezę i oddychanie u roślin • wyjaśnia kryterium podziału roślin na zarodnikowe i nasienne • wyróżnia cechy plechowców i organowców • uzasadnia przynależność mchów i paprotników do roślin zarodnikowych • opisuje budowę mchu i paproci • przedstawia rolę paprotników kopalnych w powstawaniu węgla • określa znaczenie mchów i paprotników • określa kryterium podziału roślin na jedno- i dwuliścienne • podaje przykłady roślin jedno- i dwuliściennych • wykazuje przystosowania korzenia do utrzymania rośliny w podłożu oraz wchłaniania i transportu wody • wykazuje różnice między systemem palowym i wiązkowym • wyjaśnia, co to jest transpiracja • wykazuje przystosowania liścia do przeprowadzania procesu transpiracji • podaje przykłady modyfikacji liści związanych z funkcją • ilustruje przykładami różnorodność kształtów liści • podaje przykłady zróżnicowania budowy kwiatów • wyróżnia typy kwiatostanów u różnych roślin • samodzielnie przeprowadza obserwację makroskopową • uzasadnia, że nasienie jest organem przetrwalnym rośliny 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia biologiczne znaczenie fotosyntezy i oddychania • opisuje transport wody w roślinie • wymienia charakterystyczne cechy budowy zielenic, brunatnic i krasnorostów • wykazuje, że glony żyjące na różnych głębokościach mają różne barwniki • porównuje cechy morfologiczne glonów i roślin lądowych • charakteryzuje skrzypy i widłaki • wyjaśnia konieczność ochrony paprotników • wykazuje, że występowanie roślin na łądzie wiąże się z obecnością tkanek • dostrzega związek między budową anatomiczną i funkcją tkanek • ilustruje przykładami różnorodność form i funkcji korzeni • wykazuje związek między budową a funkcją pełnioną przez poszczególne strefy korzenia • ilustruje przykładami różnorodność form i funkcji łodyg • uzasadnia, że po obcięciu wierzchołka pędu roślina przestaje rosnąć na długość • wykazuje związek między budową a funkcjami tkanek budujących liść • dostrzega współdziałanie liści, korzeni i łodyg w funkcjonowaniu rośliny • dostrzega zalety wytwarzania kwiatostanów • wykazuje rolę łagiewki pyłkowej

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:	
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra
<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zastosowanie roślin w życiu człowieka 		<ul style="list-style-type: none"> podaje przystosowania owoców do rozsiewania przez wiatr i zwierzęta przedstawia znaczenie wegetatywnego rozmnażania się roślin wykazuje różnice między kwiatami i liśćmi roślin nagonasiennych i okrytonasiennych 	<ul style="list-style-type: none"> planuje doświadczenie badające wpływ warunków środowiska na kiełkowanie nasion określa części słupka, z których powstają elementy owocu wykazuje różnorodność materiałów zapasowych w nasionach roślin podaje przykłady ruchu roślin dostrzega skutki nadmiernej eksploatacji zasobów roślinnych
Dział IV. ZWIĄZKI CHEMICZNE W ŻYCIU ORGANIZMÓW			
IV.1. Chemiczne podstawy życia			
<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe pierwiastki życia określa biologiczną rolę wody w życiu organizmów wymienia podstawowe grupy związków chemicznych występujących w organizmach 	<ul style="list-style-type: none"> planuje i przeprowadza doświadczenie dokumentuje przebieg doświadczenia wymienia pierwiastki wchodzące w skład związków chemicznych występujących w organizmach 	<ul style="list-style-type: none"> określa biologiczną rolę pierwiastków biogennych 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje wnioski na podstawie doświadczenia
IV.2. Składniki pokarmów człowieka			
<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe składniki pokarmów: białka, cukry, tłuszcze, witaminy, sole mineralne wyjaśnia trzy główne funkcje składników pokarmowych wyjaśnia główną rolę witamin i soli mineralnych uzasadnia konieczność systematycznego spożywania warzyw i owoców przedstawia znaczenie wody jako ważnego uzupełnienia pokarmów 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę białek, tłuszczów, cukrów i kwasów nukleinowych w organizmach wymienia pokarmy bogate w białka, cukry, tłuszcze planuje i przeprowadza doświadczenie sprawdzające obecność skrobi w ziemniaku podaje przykłady pokarmów bogatych w błonnik wymienia pokarmy bogate w witaminy A, C, B₆, B₁₂, D, kwas foliowy, a także w magnez, żelazo, wapń przedstawia skutki niedoboru w organizmie witamin i soli mineralnych 	<ul style="list-style-type: none"> określa podstawowe jednostki składowe białek, tłuszczów, cukrów i kwasów nukleinowych analizuje pokarmy pod względem zawartości poszczególnych składników pokarmowych ocenia zdrowotne znaczenie błonnika uzasadnia, że należy ograniczać spożywanie pokarmów bogatych w tłuszcze zwierzęce analizuje pokarmy pod względem zawartości poszczególnych witamin i soli mineralnych uzasadnia, że najskuteczniejsze działanie mają witaminy i sole mineralne zawarte w pokarmach, a nie w tabletkach 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia kluczową rolę enzymów w organizmach uzasadnia stwierdzenie, że białka zwierzęce są pełnowartościowe

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:	
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra
Dział V. BUDOWA I FUNKCJONOWANIE ORGANIZMU CZŁOWIEKA			
V.1. Organizm człowieka			
<ul style="list-style-type: none"> wymienia narządy wchodzące w skład różnych układów opisuje budowę i funkcje poszczególnych układów 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje hierarchiczną budowę organizmów wymienia i lokalizuje tkanki w organizmie człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> określa zależność między budową a funkcją układów narządów 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia konieczność współdziałania narządów i układów narządów we właściwym funkcjonowaniu organizmu
V.2. Układ pokarmowy			
<ul style="list-style-type: none"> określa rolę układu pokarmowego opisuje rolę zębów wyjaśnia przyczyny powstawania próchnicy zębów wyjaśnia, na czym polega trawienie wyjaśnia, dlaczego ludzie mają różne potrzeby pokarmowe uzasadnia, że potrzeby pokarmowe ludzi zależą od wieku, stanu zdrowia, trybu życia, aktywności fizycznej określa zawartość poszczególnych składników pokarmowych w wybranych produktach spożywczych na podstawie analizy treści etykiet wyjaśnia pojęcie <i>dieta</i> wymienia zasady właściwego odżywiania się oblicza indeks swojej masy ciała analizuje konsekwencje niewłaściwego odżywiania się przedstawia przyczyny i skutki otyłości i niedowagi 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela i wskazuje na schematycznym rysunku lub modelu narządy układu pokarmowego wyjaśnia rolę jamy ustnej, żołądka, dwunastnicy, jelita cienkiego i jelita grubego przedstawia miejsce i produkty trawienia białek, węglowodanów i tłuszczów określa miejsce wchłaniania produktów trawienia i wskazuje je na schematycznym rysunku, modelu stwierdza doświadczalnie trawienie skrobi w jamie ustnej określa zawartość dodatków do żywności w wybranych produktach spożywczych na podstawie analizy treści etykiet uzasadnia potrzebę czytania informacji na etykietach produktów spożywczych właściwie interpretuje BMI uzasadnia, dlaczego należy stosować dietę zróżnicowaną pod względem składników pokarmowych doskonali umiejętność argumentowania swojego stanowiska podczas dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega trawienie pokarmów przedstawia związek budowy poszczególnych odcinków przewodu pokarmowego z pełnioną przez nie funkcją lokalizuje narządy układu pokarmowego na modelu lub schemacie wyjaśnia rolę ślinianek, trzustki i wątroby w procesie trawienia wykazuje wpływ na nasze zdrowie sposobu przechowywania i przygotowania żywności oblicza wartość kaloryczną posiłku wyjaśnia wady i zalety diety wegetariańskiej porównuje swój sposób odżywiania się z właściwymi zasadami 	<ul style="list-style-type: none"> określa warunki, w jakich przebiega trawienie uzasadnia rolę enzymów trawiennych w procesie rozkładu pokarmów przedstawia związek budowy poszczególnych odcinków przewodu pokarmowego z pełnioną przez nie funkcją wymienia wady i zalety dodatków do żywności ocenia reklamy żywności

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:	
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra
V.3. Układ krążenia i odpornościowy			
<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne składniki krwi określa funkcję składników krwi wymienia elementy układu krwionośnego określa główne funkcje układu krwionośnego opisuje budowę serca wymienia czynniki wpływające na pracę serca wykonyuje pomiar tętna i ciśnienia krwi wymienia przyczyny chorób serca i układu krążenia wyjaśnia przyczyny nadciśnienia określa układ limfatyczny jako część układu krążenia definiuje pojęcie <i>odporność organizmu</i> wymienia drogi wnikania czynników chorobotwórczych do organizmu wymienia sposoby nabywania odporności wymienia czynniki wywołujące reakcje odpornościowe uzasadnia celowość stosowania szczepień 	<ul style="list-style-type: none"> prowadzi obserwację mikroskopową preparatu trwałego krwi uzasadnia znaczenie krwiodawstwa porównuje naczynia krwionośne prowadzi obserwację mikroskopową tętnicy i żyły wyjaśnia, w jaki sposób pracuje serce wymienia badania wykonywane w diagnostyce chorób serca określa wpływ różnych czynników na pracę serca i układu krwionośnego wyjaśnia rolę prostych badań diagnostycznych w profilaktyce chorób układu krążenia wymienia elementy układu limfatycznego określa główne funkcje układu limfatycznego wyjaśnia funkcje płynu tkankowego i limfy wymienia różne reakcje organizmu na obecność czynników chorobotwórczych wyjaśnia działanie szczepionki i surowicy wymienia przeszczepiane narządy 	<ul style="list-style-type: none"> wyróżnia grupy krwi wykonyuje rysunek schematyczny dokumentujący wyniki obserwacji mikroskopowej ilustruje za pomocą schematu przepływ krwi w małym i dużym obiegu wyказuje związek między budową naczyń krwionośnych a ich funkcjami określa rolę zastawek w sercu wyjaśnia związek między pracą serca a tętnem i ciśnieniem wyказuje związek między pracą serca a wysiłkiem fizycznym podaje objawy wybranych chorób serca i układu krążenia uzasadnia znaczenie badań profilaktycznych serca i krwi w diagnostyce chorób rozdziela rodzaje odporności uzasadnia znaczenie przeszczepów w utrzymaniu życia 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek między trybem życia a właściwym funkcjonowaniem układu krążenia wskazuje na powiązania między krwią, limfą i płynem tkankowym wyказuje związek między układem krwionośnym i limfatycznym wyjaśnia przykładowe reakcje odpornościowe wyjaśnia istotę konfliktu serologicznego wyjaśnia, na czym polega zgodność tkankowa
V.4. Układ oddechowy i wydalniczy. Skóra			
<ul style="list-style-type: none"> przedstawia znaczenie procesu oddychania dla organizmu człowieka wymienia elementy układu oddechowego wyjaśnia, na czym polega wymiana gazowa zewnętrzna i wewnętrzna przedstawia różnice w składzie powietrza wdychanego i wydychanego wymienia czynniki mające negatywny wpływ na układ oddechowy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę mięśni w mechanizmie wentylacji płuc przeprowadza doświadczenia na podstawie instrukcji wskazuje na zmiany tempa oddychania w czasie wysiłku fizycznego podaje przykłady chorób układu oddechowego określa funkcje narządów układu wydalniczego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia istotę procesu oddychania przedstawia funkcje narządów układu oddechowego dostrzega rolę nabłonka migawkowego wyjaśnia mechanizm wymiany gazowej zewnętrznej i wewnętrznej wyjaśnia rolę hemoglobiny w transporcie tlenu przedstawia czynniki mające wpływ na tempo oddychania podaje argumenty przeciw paleniu papierosów określa produkty metabolizmu cukrów, tłuszczów i białek 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zmiany w ciśnieniu i objętości klatki piersiowej w czasie wdechu i wydechu projektuje doświadczenia wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na tempo oddychania dostrzega niezbędność próby kontrolnej wyjaśnia, dlaczego gruźlica jest chorobą społeczną charakteryzuje równowagę wodną w organizmie człowieka podaje przykłady roli skóry jako narządu wydzielniczego, czuciowego, regulacyjnego i ochronnego

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:	
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra
<ul style="list-style-type: none"> dostrzega niebezpieczeństwa związane z paleniem papierosów wymienia uboczne produkty metabolizmu komórkowego przedstawia narządy układu wydalniczego wymienia składniki moczu zdrowego człowieka podaje podstawowe zasady higieny układu wydalniczego podaje funkcje skóry przedstawia zasady korzystania z kąpeli słonecznych 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia składniki moczu zdrowego człowieka rozumie konieczność zachowania higieny układu wydalniczego wymienia elementy budowy skóry przeprowadza doświadczenia na podstawie instrukcji podaje przykłady reakcji skóry na ciepło i zimno wymienia przykłady chorób skóry dostrzega związek między nadmiernym opalaniem a rakiem skóry 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia potrzebę wykonania okresowych badań moczu w profilaktyce interpretuje nieprawidłowości w składzie moczu wykazuje wydalniczą funkcję skóry wyjaśnia zmiany w skórze zachodzące w wysokiej i niskiej temperaturze wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z opalania się podaje przykłady pasożytów skóry 	<ul style="list-style-type: none"> planuje doświadczenia wykazujące rozmieszczenie receptorów dotyku w skórze człowieka określa funkcje tworów naskórka interpretuje wyniki doświadczeń
V.5. Układ nerwowy i dokrewny			
<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę układu nerwowego dokonuje podziału układu nerwowego na ośrodkowy i obwodowy wskazuje części mózgowia (mózg, mózdzek i rdzeń przedłużony) na schematycznym rysunku lub modelu wymienia rodzaje odruchów podaje przykłady odruchów warunkowych i bezwarunkowych wymienia czynniki wywołujące stres przedstawia sposoby radzenia sobie ze stresem wskazuje gruczoły dokrewne na schematycznym rysunku sylwetki człowieka wyjaśnia pojęcie <i>hormon</i> wymienia przyczyny cukrzycy i sposoby jej zapobiegania 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i wskazuje elementy ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego na rysunku lub modelu wskazuje na rysunku elementy neuronu (akson, dendryty, ciało komórki) wskazuje kierunek przepływu impulsu nerwowego wzdłuż neuronu podaje przykłady działania układu współczulnego i przywspółczulnego podaje przykłady wyższych czynności nerwowych uzasadnia konieczność ochrony głowy przed urazami opisuje drogę impulsu w łuku odruchowym przedstawia rolę odruchów warunkowych w procesie uczenia się podaje przykłady działania stresu wyjaśnia, że uczenie się polega na powtarzaniu i zapamiętywaniu wiadomości i umiejętności uzasadnia współdziałanie układu dokrewnego i nerwowego na przykładzie reakcji na stres 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę dendrytów i aksonu wyjaśnia pojęcia: <i>kora mózgowa, ośrodek korowy, istota szara, istota biała</i> określa funkcje części mózgowia uzasadnia znaczenie obronne odruchów bezwarunkowych wskazuje różnice między odruchami bezwarunkowymi i warunkowymi uzasadnia wpływ wysypiania się na procesy uczenia się i zapamiętywania wyjaśnia pojęcie <i>stres</i> podaje przykłady czynników wywołujących reakcję stresową przedstawia podobieństwa i różnice w działaniu układu dokrewnego i nerwowego wyjaśnia nadrzędną rolę przysadki w regulacji hormonalnej uzasadnia konieczność jodowania soli kuchennej 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje, że budowa neuronu jest związana z jego funkcją wyjaśnia działanie synapsy porównuje działanie układu nerwowego współczulnego i przywspółczulnego wykazuje, że budowa mózgu (silne pofałdowanie) jest związana z jego funkcją wskazuje ośrodki korowe na modelu mózgu lub rysunku schematycznym wykazuje różnice między gruczołami wydzielania zewnętrznego i wewnętrznego (dokrewnymi) wyjaśnia związek między działalnością hormonalną gruczołów płciowych a zdolnością rozmnażania przedstawia skutki niewłaściwego działania hormonów

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:	
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra
	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę gruczołów dokrewnych w regulacji procesów życiowych • przedstawia antagonistyczne działanie insuliny i glukagonu • przedstawia biologiczną rolę różnych hormonów • wyjaśnia, dlaczego bez konsultacji z lekarzem nie należy przyjmować środków lub leków hormonalnych 		
V.6. Narządy zmysłów i układ ruchu			
<ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia rodzaje zmysłów • lokalizuje receptory i narządy zmysłów • określa przyczyny powstawania wad wzroku • określa zasady higieny narządu wzroku • dostrzega rolę ucha jako narządu słuchu i równowagi • lokalizuje zmysł słuchu i równowagi • uzasadnia konieczność higieny narządu słuchu • wymienia główne elementy układu ruchu • wskazuje na modelu główne części szkieletu • wskazuje na modelu stawy • wymienia rodzaje tkanki mięśniowej • wskazuje narządy zbudowane z różnych rodzajów tkanki mięśniowej • określa rolę aktywności fizycznej we właściwym funkcjonowaniu organizmu • wie o szkodliwości środków dopingujących • podaje sposoby zapobiegania wadom postawy 	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza doświadczenia badające wrażliwość komórek zmysłowych • wymienia struktury tworzące zmysł wzroku • przedstawia drogę bodźca świetlnego • wykazuje negatywny wpływ hałasu na zdrowie człowieka • rozpoznaje tkankę chrzęstną i kostną na preparacie mikroskopowym • opisuje budowę kości • określa funkcje szkieletu • przedstawia na schemacie budowę stawu • wymienia rodzaje stawów • określa rolę ścięgien i więzadeł • wskazuje współdziałanie mięśni i kości w ruchu • określa czynniki wpływające na stan kości 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę zmysłów w odbiorze wrażeń • interpretuje wyniki doświadczeń • opisuje budowę gałki ocznej • określa rolę elementów oka • wyjaśnia różnice między widzeniem z różnych odległości i w różnych warunkach świetlnych • przedstawia sposoby korygowania wad wzroku • opisuje budowę ucha • przedstawia przebieg fali dźwiękowej • świadomie unika sytuacji uszkadzających słuch • wskazuje wybrane kości na modelu szkieletu • rozpoznaje tkankę chrzęstną i kostną na preparacie mikroskopowym • podaje przykłady narządów i struktur zbudowanych z tkanek kostnej i chrzęstnej • dostrzega zależność między budową kości i jej funkcją • przeprowadza doświadczenie wykazujące budowę chemiczną kości • samodzielnie przeprowadza obserwacje mikroskopowe • wymienia czynniki niezbędne do skurczu mięśnia • rozpoznaje wady postawy • wymienia różne formy aktywności fizycznej • we właściwy sposób udziela pierwszej pomocy przy złamaniach i zwichnięciach 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia na przykładach współdziałanie zmysłów • samodzielnie planuje doświadczenia lokalizujące receptory zmysłu węchu i smaku • rozumie ograniczenie wrażliwości zmysłów człowieka • przeprowadza doświadczenia badające właściwości narządu wzroku • przeprowadza doświadczenia badające wrażliwość narządu słuchu • wyjaśnia działanie narządu równowagi • dostrzega związek budowy tkanek z pełnionymi przez nie funkcjami • samodzielnie wykonuje rysunki tkanek z obserwacji mikroskopowej • wymienia rodzaje stawów, określając ich zakres ruchu • porównuje budowę i sposób funkcjonowania różnych rodzajów tkanki mięśniowej • określa czynniki mające wpływ na właściwy rozwój muskulatury ciała • argumentuje szkodliwość stosowania środków dopingujących

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:	
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra
V.7. Układ rozrodczy			
<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na schematycznym rysunku narządy rozrodcze żeńskie wskazuje na schematycznym rysunku narządy rozrodcze męskie określa rolę narządów rozrodczych męskich i żeńskich wyjaśnia, co to jest zapłodnienie wyjaśnia, że konsekwencją stosunku płciowego może być zapłodnienie (ciąża) ocenia wpływ czynników zewnętrznych na rozwój zarodka i płodu dokonuje podziału życia człowieka na okresy wymienia choroby przenoszone drogą płciową: kiłę, rzeżączkę, AIDS, zakażenie HPV przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową uzasadnia potrzebę wierności jednemu partnerowi w celu uniknięcia zarażenia HIV i innymi chorobami przenoszonymi drogą płciową 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia anatomiczne i fizjologiczne przemiany w ciele dziewczyny i chłopca w okresie dojrzewania opisuje budowę plemnika i komórki jajowej opisuje etapy cyklu miesięczkowego kobiety wskazuje dni płodne na wykresie zmian temperatury podczas cyklu miesięczkowego określa miejsce zapłodnienia wymienia objawy ciąży interpretuje zależność między postępowaniem kobiety w ciąży a prawidłowym rozwojem zarodka i płodu opisuje rozwój zarodkowy i płodowy określa rolę łożyska w odżywianiu zarodka i płodu wyjaśnia, jakie są potrzeby człowieka na różnych etapach rozwoju przedstawia cechy i przebieg fizycznego, psychicznego i społecznego dojrzewania człowieka przedstawia objawy kiły, rzeżączki, AIDS 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje różnice między plemnikiem i komórką jajową przedstawia rolę gamet w procesie zapłodnienia wyjaśnia znaczenie świadomego macierzyństwa wyjaśnia, w jaki sposób powstają bliźnięta wyjaśnia proces powstawania zarodka z zygoty uzasadnia znaczenie higienicznego trybu życia kobiety w ciąży i potrzebę właściwego klimatu psychicznego dla rozwoju płodu uzasadnia różnice między potrzebami człowieka i jego ograniczeniami w różnych fazach rozwoju osobniczego określa, jakie badanie może wykryć kiłę, rzeżączkę, obecność HIV i HPV 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek między zmianami w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców a produkcją hormonów uzasadnia znaczenie ogromnej liczby plemników w jednej porcji wyrzucanego nasienia podczas wytrysku przedstawia zmiany hormonalne w czasie cyklu miesięczkowego wyjaśnia znaczenie wydzielania progesteronu w utrzymaniu ciąży przedstawia rolę błon i wód płodowych w rozwoju płodu wykazuje konieczność przystosowania się dziecka do nowych warunków życia po porodzie ocenia indywidualne i społeczne skutki zakażenia HIV i HPV opisuje przebieg kiły, rzeżączki, AIDS
Dział VI. ZDROWIE I CHOROBY			
<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: <i>choroba</i> i <i>zdrowie</i> podaje przykłady chorób zakaźnych i niezakaźnych wymienia zasady profilaktyki chorób zakaźnych rozumie znaczenie szczepień wymienia czynniki sprzyjające rozwojowi nowotworów podaje przykłady chorób nowotworowych wymienia możliwe przyczyny uzależnienia przedstawia negatywny wpływ na zdrowie człowieka alkoholu, narkotyków, nadużywania leków 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje drogi zakażenia wie, że antybiotyki należy stosować zgodnie z zaleceniami lekarza określa podstawowe zasady profilaktyki nowotworów wyjaśnia, co to jest uzależnienie ocenia, że leczenie uzależnień jest trudne wie, gdzie w razie uzależnienia należy szukać pomocy lub rady 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady chorób wywoływanych przez wirusy, bakterie, protisty i pasożyty zwierzęce wymienia zabiegi niszczące mikroorganizmy chorobotwórcze uzasadnia konieczność wykonywania okresowych badań kontrolnych wyjaśnia działanie szczepionki analizuje informacje dołączone do leków definiuje pojęcie <i>nowotwór</i> przedstawia etapy uzależnienia przedstawia argumenty przeciw używaniu alkoholu i narkotyków 	<ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcia: <i>zdrowie psychiczne</i>, <i>zdrowie fizyczne</i> i <i>zdrowie społeczne</i> określa główne tendencje w zachorowalności na niektóre choroby ocenia indywidualne i społeczne skutki zakażenia wykazuje związek między profilaktyką przeciwnowotworową a skutecznością leczenia nowotworów ocenia społeczne koszty leczenia uzależnień